

STRATEGIA ROZWOJU POWIATU NOWOMIEJSKIEGO

Na lata 2007 - 2013

Nowe Miasto Lubawskie 2007

WOJEWÓDZTWO WARMIŃSKO – MAZURSKIE

Spis treści

Wprowadzenie	6
I. Czas realizacji oraz obszary Strategii Rozwoju Lokalnego	8
II. Analiza ex-ante – sytuacja społeczno-gospodarcza powiatu	8
III. Cel strategiczny, priorytety, cele i zadania	35
Priorytet 1: Ochrona środowiska	36
Cel nr 1 Wzrost świadomości ekologicznej społeczeństwa	37
– Działanie nr 1. Opracowanie i wdrożenie II etapu programu edukacji ekologicznej	37
Cel nr 2 Ochrona ekosystemów wodnych oraz jakości wód.....	39
– Działanie nr 2. Poprawa gospodarki wodnej	39
Cel nr 3 Sprawny i ekonomiczny system gospodarki odpadami	41
– Działanie nr 3. Ograniczenie zagrożenia dla środowiska ze strony odpadów niebezpiecznych	41
Cel nr 4 Racjonalne wykorzystanie zasobów naturalnych i energii.....	43
– Działanie nr 4. Wspieranie rozwoju odnawialnych źródeł energii.....	43
Cel nr 5 Właściwa gospodarka w lasach.....	45
– Działanie nr 5.1. Szkolenia właścicieli lasów	45
– Działanie nr 5.2. Opracowanie dokumentacji urzędniowej lasów nie stanowiących własności Skarbu Państwa	47
Priorytet 2: Ochrona zdrowia	49
Cel nr 1 Promocja zdrowia i profilaktyka	50
– Działanie nr 1. Upowszechnianie wiedzy na temat uzależnień	50
Cel nr 2 Poprawa zdrowia i związanej z nim jakości życia ludności Powiatu Nowomiejskiego	52
– Działanie nr 2.1. Zmniejszenie skutków wypadków, drogowych	52
– Działanie nr 2.2. Propagowanie wczesnej diagnostyki nowotworowej... ..	54
– Działanie nr 2.3. Zwiększenie skuteczności zapobiegania chorobom zakaźnym	56
– Działanie nr 2.4. Usprawnienie wczesnej diagnostyki i czynnej opieki nad osobami z ryzykiem rozwoju chorób układu krążenia	58
– Działanie nr 2.5. Kampania informacyjno – edukacyjna dotycząca Promocji zdrowia i profilaktyki oraz przeciwdziałaniu zagrożeniom Występującym na terenie Powiatu nowomiejskiego	60
Priorytet 3: Promocja zatrudnienia, w tym przeciwdziałanie bezrobociu, łagodzenie skutków bezrobocia i aktywizacja zawodowa bezrobotnych	62
Cel nr 1 Zbudowanie systemu aktywizacji zawodowej grup zagrożonych wykluczeniem społecznym	63
– Działanie nr 1.1. Stworzenie systemu aktywizacji zawodowej młodzieży i dorosłych, zagrożonych wykluczeniem społecznym spowodowanym bezrobociem, słabym wykształceniem lub dziedzicznym ubóstwem	63
– Działanie nr 1.2. Wspieranie integracji społecznej grup szczególnego ryzyka	65
– Działanie nr 1.3. Stworzenie systemu aktywizacji zawodowej dla osób długotrwale bezrobotnych z wykorzystaniem organizacji pozarządowych	67

Priorytet 4: Rozwój kultury fizycznej, sportu i turystyki	69
Cel nr 1 Promowanie bazy turystycznej i kulturalnej	70
– Działanie nr 1.1. Promocja walorów turystycznych powiatu w kraju i za granicą.....	70
– Działanie nr 1.2. Stworzenie systemu informacji kulturalnej i turystycznej	72
– Działanie nr 1.3. Poprawa infrastruktury turystycznej na terenie Powiatu Nowomiejskiego	74
Cel nr 2 Stworzenie innowacyjnego systemu pobudzania inicjatyw lokalnych.....	76
– Działanie nr 2. Przeprowadzenie Warsztatów Ożywienia Społeczno – Kulturalnego	76
Cel nr 3 Promowanie czynnego sportu wśród mieszkańców Powiatu Nowomiejskiego.....	78
– Działanie nr 3. Organizowanie imprez sportowych	78
Priorytet 5: Rozwój obszarów wiejskich	80
Cel nr 1 Stworzenie innowacyjnego systemu pobudzania inicjatyw lokalnych ...	81
– Działanie nr 1. Przeprowadzenie szkolenia Ożywienia Gospodarczego w Powiecie Nowomiejskim	81
Cel nr 2 Wypromowanie Powiatu Nowomiejskiego na arenie krajowej i międzynarodowej jako atrakcyjnego miejsca do inwestycji i spędzania wolnego czasu	83
– Działanie nr 2. Promocja Powiatu Nowomiejskiego na arenie krajowej i za granicą	83
Cel nr 3 Aktywizacja społeczności lokalnej i partnerów publiczno - prywatnych na rzecz zrównoważonego rozwoju Powiatu Nowomiejskiego	85
– Działanie nr 3.1. Utworzenie koalicji na rzecz zrównoważonego rozwoju Powiatu Nowomiejskiego	85
– Działanie nr 3.2. Inicjowanie działań na zasadzie partnerstwa publiczno –prywatnego	87
Priorytet 6: Rozwój zachowań prospołecznych wspólnot lokalnych oraz budowy i umacniania struktur społeczeństwa obywatelskiego	89
Cel nr 1 Zwiększenie roli organizacji pozarządowych w aktywizacji sił społecznych...90	90
– Działanie nr 1. Wspieranie i promowanie idei wolontariatu	90
Cel nr 2 Efektywne wykorzystanie potencjału organizacji pozarządowych do realizacji zadań w obszarach promocji i ochrony zdrowia, pomocy społecznej, kultury, edukacji i sportu	92
– Działanie nr 2.1. Wspieranie rodzimej twórczości amatorskiej	92
– Działanie nr 2.2. Aktywizacja społeczności lokalnej.....94	94
Priorytet 7: Rozwój zasobów ludzkich, w tym podnoszenie poziomu wykształcenia społeczeństwa, kwalifikacji obywateli, jak również zapobieganie wykluczeniu społecznemu oraz łagodzenie jego negatywnych skutków.....	96
Cel nr 1 Zbudowanie systemu aktywizacji zawodowej grup zagrożonych wykluczeniem społecznym	97
– Działanie nr 1. Przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego osób, w tym niepełnosprawnych i starszych	97
Cel nr 2 Zwiększenie samodzielności osób niepełnosprawnych	99

-	Działanie nr 2. Tworzenie i promocja grup samopomocowych środowisk osób niepełnosprawnych	99
Cel nr 3	Promocja sportu osób niepełnosprawnych	101
-	Działanie nr 3. Wzrost liczby organizowanych masowych imprez parasportowych	101
Cel nr 4	Wspieranie rozwoju kwalifikacji zawodowych poprzez ustawiczne kształcenie	103
-	Działanie nr 4. Podwyższenie i dostosowanie kwalifikacji zawodowych do potrzeb regionalnego rynku pracy (szczególnie w zakresie języków obcych oraz wykorzystanie technik informacyjnych i komunikacyjnych)	103
Cel nr 5	Korelacje kształcenia zawodowego z zapotrzebowaniem rynku pracy.....	105
-	Działanie nr 5. Kształcenie młodzieży zgodnie z zapotrzebowaniem rynku pracy.....	105
Cel nr 6	Wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów szkół ponadgimnazjalnych prowadzących kształcenie ogólne oraz zmniejszenie różnic w jakości usług edukacyjnych.....	107
-	Działanie nr 6. Wprowadzenie przez szkoły i placówki programów rozwojowych.....	107
Cel nr 7	Podniesienie atrakcyjności i jakości szkolnictwa zawodowego	110
-	Działanie nr 7. Diagnoza potrzeb szkolnictwa zawodowego oraz wprowadzenie programów rozwojowych w zakresie szkolnictwa zawodowego.....	110
Priorytet 8:	Tworzenie i modernizacja infrastruktury społecznej i technicznej.....	114
Cel nr 1	Poprawa stanu lokalnej infrastruktury społecznej.....	115
-	Działanie nr 1. Utworzenie mieszkania chronionego dla wychowanków opuszczających placówki opiekuńczo –wychowawcze, rodziny zastępcze, młodzieżowe ośrodki wychowawcze, specjalne ośrodki szkolno – wychowawcze.....	115
Cel nr 2	Poprawa infrastruktury technicznej szkół ponadgimnazjalnych.....	117
-	Działanie nr 2.1. Wybudowanie kompleksu szkolnego dla Zasadniczej Szkoły Zawodowej w Kurzętniku.....	117
-	Działanie nr 2.2 Remonty budynków oświatowych.....	119
Cel nr 3	Unowocześnianie i rozbudowa Szpitala Powiatowego	121
-	Działanie nr 3.1. Kapitałny remont oddziału chirurgicznego wraz z sanitariatami dla osób niepełnosprawnych	121
-	Działanie nr 3.2. Adaptacja budynku pralni na pomieszczenia dla poradni specjalistycznych	123
-	Działanie nr 3.3. Termomodernizacja budynków szpitalnych.....	125
-	Działanie nr 3.4. Wyrównanie terenu szpitalnego wraz z wykonaniem podjazdów dla osób niepełnosprawnych	127
-	Działanie nr 3.5. Zakup sprzętu medycznego	129
-	Działanie nr 3.6. Budowa chlorowni ścieków	131
Cel nr 4	Kompleksowa modernizacja budynków administrowanych przez Powiat Nowomiejski	133
-	Działanie nr 4. Modernizacja budynków.....	133
Cel nr 5	Budowa i modernizacja dróg.....	135
-	Działanie nr 5.1. Budowa i modernizacja obiektów mostowych (mosty i wiadukty)	135
-	Działanie nr 5.2. Budowa i modernizacja dróg powiatowych	137

Priorytet 9: Wsparcie Rozwoju Przedsiębiorczości	139
Cel nr 1 Wsparcie dostępu przedsiębiorstw do kapitału, szkoleń, informacji i innowacji technologicznych	140
– Działanie nr 1.1. Stworzenie programów systemu szkoleń	140
– Działanie nr 1.2. Stworzenie banku danych o ofertach inwestycyjnych z terenu powiatu.....	142
– Działanie nr 1.3. Stworzenie bazy danych o pomocy finansowej dostępnej dla MŚP	144
– Działanie nr 1.4. Stworzenie instytucji wspierających system MŚP w powiecie	146
Cel nr 2 Wsparcie aktywności promocyjnej i wystawienniczej firm, szczególnie z sektora MŚP	148
– Działanie nr 2.1. Organizowania regionalnych targów i konkursów dla towarów, usług i firm na rynku krajowym i zagranicznym	148
– Działanie nr 2.2. Rozwijanie współpracy gospodarczej z zagranicą ...	150
 Priorytet 10: Wspieranie i unowocześnianie instytucji samorządowych.....	152
Cel nr 1 Informatyzacja podmiotów realizujących zadania publiczne.....	153
– Działanie nr 1.1 Wypracowanie standardów świadczenia usług drogą elektroniczną oraz dalsza informatyzacja podmiotów realizujących zadania publiczne	153
Cel nr 2 Rozwój umiejętności i karier zawodowych.....	155
– Działanie nr 2.1. Szkolenia pracowników powiatowych jednostek organizacyjnych.....	155
 IV. Monitoring Strategii Rozwoju Lokalnego.....	157

Wprowadzenie

Potrzeba aktualizacji strategii Powiatu Nowomiejskiego ma większy związek ze zmianami w otoczeniu powiatu /wejście Polski do struktur Unii Europejskiej, nowy okres programowania na lata 2007 – 2013/ niż procesami zachodzącymi wewnątrz powiatu. Ponadto strategia stworzona w 2000r. wskazywała cele i zadania, które nie korelują z priorytetami i rozwiązaniami europejskiej polityki spójności na lata 2007 – 2013.

Wersja robocza projektu została poddana procesowi konsultacji poprzez wyłożenie projektu strategii w biurze rady oraz prezentację założeń na stronie Internetowej Powiatu Nowomiejskiego co gwarantuje akceptację opinii społecznej dla realizacji przyjętych w programie założeń, kierunków działań oraz konkretnych zadań. Jest także warunkiem koniecznym dla skutecznego wprowadzenia ich w życie. Projekt Strategii Rozwoju Powiatu Nowomiejskiego na lata 2007-2013 został przedstawiony wszystkim radnym powiatu oraz kierownikom jednostek organizacyjnych.

Pracując nad programem, określaniem jego priorytetów i celów, starano się zachować nowoczesne podejście do planowania, stosując przede wszystkim /tam, gdzie to możliwe/ zasadę zapobiegania przyczynom i rozwiązywanie problemów na początku drogi oraz osiąganie efektu docelowego poprzez stosowanie systemu wywołującego ten efekt w sposób trwały. Konstruując program wykorzystano między innymi informacje i opracowania własne, dane GUS, dostępne analizy, programy, sprawozdania i inne wiarygodne źródła /w tym analizy zawarte w Planie Rozwoju Lokalnego Powiatu Nowomiejskiego na lata 2004 – 2006 oraz 2007 - 2013 /.

Aktualizując strategię brano pod uwagę dotychczasową jej realizację (możliwości finansowe i organizacyjne wykonania jej założeń).

Opracowanie założeń dokumentu, projekt i koordynacja prac:

Roman Sosnowski

Opracowanie graficzne i techniczne:

Jolanta Haska

Paulina Mioskowska

Krzysztof Andrzejczak

I. CZAS REALIZACJI ORAZ OBSZARY STRATEGII ROZWOJU LOKALNEGO

Strategia Rozwoju Powiatu Nowomiejskiego zakłada czas realizacji na lata 2007-2013. Strategia zakłada realizację zadań w obszarach mających kluczowe znaczenie dla rozwoju całego powiatu. Strategia jest komplementarna z założeniami Narodowego Planu Rozwoju na lata 2007-2013 i Strategią Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2020.

II. ANALIZA EX-ANTE SYTUACJA SPOŁECZNO-GOSPODARCZA POWIATU NOWOMIEJSKIEGO

II.1 Położenie

Powiat Nowomiejski jest jednym z najmniejszych w Województwie Warmińsko-Mazurskim. Zajmuje obszar 69 393 ha, a jego ludność liczy prawie 43 670 mieszkańców. Średnia gęstość zaludnienia w powiecie wynosi 63 osób/km². Sieć osadnicza powiatu związana jest od początków ze szlakami komunikacyjnymi oraz rzeką Drwęcą. Siedziba władz powiatu, Nowe Miasto Lubawskie, mieści się w centrum powiatu nad Drwęcą, przy drodze krajowej nr 15, łączącej zachodnią granicę ze wschodem kraju. Siedziby władz gmin oraz większe miejscowości znajdują się przy drodze krajowej nr 15 i drodze wojewódzkiej nr 538 relacji Radzyń Chełmiński-Rozdroże.

Tabela 1
Podstawowe informacje o Powiecie Nowomiejskim (2008)

PODZIAŁ TERYTORIALNY		
Gminy	jed.	5
Miasta	jed.	1
Miejscowości wiejskie	jed.	100
Sołectwa	jed.	77
Powierzchnia	ha	69 393

Źródło: dane GUS

II. 2 Historia terenów wchodzących w skład powiatu

Powiat Nowomiejski stanowi połączenie historycznych Ziemi: Sasińskiej, Pomezkańskiej, Chełmińskiej, Lubawskiej i Michałowskiej. W XIV wieku były tu ziemie biskupów chełmińskich oraz wójtostwa krzyżackiego. Pod względem tożsamości kulturowej nie jest zwartym i jednorodnym regionem.

Powiat Nowomiejski w obecnym kształcie zastał utworzony ustawą z dnia 24 lipca 1998 roku o wprowadzeniu zasadniczego trójstopniowego podziału terytorialnego państwa. Powiat usytuowany jest w południowo-zachodniej części Województwa Warmińsko-Mazurskiego, na osi drogi krajowej Nr 15. Według podziału Polski na krainy fizyczno-geograficzne powiat leży na pograniczu Pojezierza Chełmińskiego, Pojezierza Iławskiego, Garbu Lubawskiego i Pojezierza Dobrzyńskiego. Obejmuje swoim zasięgiem jedną gminę miejską Nowe Miasto Lubawskie oraz cztery gminy wiejskie: Biskupiec, Grodziczno, Kurzętnik i Nowe Miasto Lubawskie (razem 77 sołectw). Zajmuje obszar 694 km². Powiat posiada pełną infrastrukturę: szpital, sąd, urząd skarbowy i inne urzędy publiczne.

Na terenie powiatu występują utwory polodowcowe, eoliczne i rzeczne, głównie piaski i gliny. Z zestawienia struktury powierzchni użytków wynika, że ma on charakter typowo rolniczy, bowiem grunty orne stanowią prawie 60%, nieużytki, tereny zabudowane i zurbanizowane zajmują zaledwie kilka procent ogólnej powierzchni powiatu, natomiast lasy 20%.

Rzeźba terenu jest zróżnicowana, dominuje krajobraz pagórkowaty. Urozmaicona jest także sieć hydrograficzna. Najdłuższym (207 km) prawym dopływem Wisły w północnej Polsce jest Drwęca, nad którą leży Nowe Miasto Lubawskie, a największym dopływem w dorzeczu Drwęcy jest Wel. Na terenie powiatu płyną także: Osa, Młynówka, Groblica, Skarlanka i kilka mniejszych rzek. Obok sieci rzecznej ważnym elementem hydrograficznym okolic Nowego Miasta Lubawskiego są jeziora. Najbliżej - ok. 4 km od miasta położone jest jezioro Skarlin, (powierzchnia 294 ha) oraz ok. 12 km położone jest jezioro Wielkie Partęczyny (powierzchnia 323,9 ha).

Na terenie powiatu znajdują się częściowo 2 parki krajobrazowe: Brodnicki Park Krajobrazowy i Welski Park Krajobrazowy oraz obszary chronionego krajobrazu: doliny rzeki Drwęcy i rzeki Wel, a także liczne rezerваты przyrody.

II. 3 Obszar społeczny

II 3.1. Sytuacja demograficzna

Powiat Nowomiejski posiada duży odsetek mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym, jest to bardzo pozytywne zjawisko, ponieważ w Europie mamy do czynienia ze starzeniem się społeczeństwem. Młode społeczeństwo to potencjał na przyszłość, umiejętne wykorzystanie tego potencjału może zaowocować dynamicznym rozwojem powiatu. Jednym z najistotniejszych czynników determinujących rozwój społeczno-gospodarczy jednostki samorządu terytorialnego jest sytuacja demograficzna. Na użytek niniejszego opracowania rozumieć przez nią należy strukturę ludności według wieku i płci oraz podstawowe procesy ruchu naturalnego i migracyjnego. Konfiguracja powyższych czynników decyduje oraz decydować będzie o przyszłej dynamice ludności na obszarze powiatu.

Tabela 2

Liczba mieszkańców gmin Powiatu Nowomiejskiego wg faktycznego miejsca zamieszkania w latach 2003-2008 (stan na 31 grudnia 2008 r.)

Liczba mieszkańców	2003	2004	2005	2006	2007	2008
m. Nowe Miasto Lubawskie	11 022	11 104	11 049	11 085	11 078	11 063
Biskupiec	9 707	9 659	9 635	9 617	9 554	9 571
Grodziczno	6 253	6 213	6 197	6 228	6 243	6 272
Kurzętnik	8 693	8 664	8 656	8 709	8 697	8 781
Nowe Miasto Lubawskie	7 713	7 740	7 837	7 870	7 914	7 986
powiat	43 388	43 380	43 374	43 509	43 486	43 673

Źródło: dane GUS

Tabela 3

Ruch naturalny w gminach Powiatu Nowomiejskiego w latach 2003-2008

Ruch naturalny	Przyrost naturalny						Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców					
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2003	2004	2005	2006	2007	2008
m. Nowe Miasto Lubawskie	-4	10	-1	23	5	0	-0,4	0,9	-0,1	2,1	0,5	0,00
Biskupiec	50	25	8	32	1	50	5,0	2,5	0,8	3,3	0,1	5,22
Grodziczno	29	31	10	34	36	52	4,5	4,8	1,6	5,3	5,6	8,29
Kurzętnik	42	22	34	59	44	36	4,8	2,5	3,9	6,7	5,0	4,10
Nowe Miasto Lubawskie	26	45	41	55	42	49	3,3	5,6	5,1	6,8	5,1	6,14
powiat	143	133	92	203	128	187	3,3	3,0	2,1	4,6	2,9	4,28

Źródło: dane GUS

Odływ mieszkańców z Powiatu Nowomiejskiego (patrz **Tabela 4**) w głównej mierze dotyczył ludzi młodych. Reprezentanci tej grupy społecznej byli najbardziej mobilni, otwarci na zmiany. Kończąc studia w dużych ośrodkach akademickich regionu i kraju, nierzadko tam próbowali szukać pracy i osiedlać się na stałe. Główną przyczyną migracji zagranicznych była praca zarobkowa, która wielokrotnie kończyła się osiedleniem na stałe, poza granicami naszego kraju.

Tabela 4

Ruch wędrowny w gminach Powiatu Nowomiejskiego w latach 2003-2008

Ruch wędrowny	Saldo migracji w ruchu wewnętrznym						Saldo migracji zagranicznych					
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2003	2004	2005	2006	2007	2008
m. Nowe Miasto Lubawskie	-31	6	3	-4	-29	7	1	0	0	-18	4	-3
Biskupiec	-52	-59	-58	-29	-23	-25	3	0	0	-1	-2	0
Grodziczno	-53	-12	-41	-23	-20	-20	0	0	0	-2	0	0
Kurzętnik	-25	-42	-13	-62	6	-10	0	-2	2	-5	-2	0
Nowe Miasto Lubawskie	6	21	9	4	11	-26	0	5	0	-5	1	-7
powiat	-155	-86	-100	-114	-55	-74	4	3	2	-31	1	-10

Źródło: dane GUS

Tabela 5

Ludność w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym dla Powiatu Nowomiejskiego w latach 2003-2008 (stan na 31 grudnia 2008 r.)

Liczba mieszkańców	2003	2004	2005	2006	2007	2008
w wieku przedprodukcyjnym	11 717	11 384	11 013	10 788	10 449	10 285
w wieku produkcyjnym	25 776	26 084	26 443	26 699	26 941	27 200
w wieku poprodukcyjnym	5 895	5 912	5 918	6 022	6 096	6 188

Źródło: dane GUS

Tabela 6

Wskaźnik obciążenia demograficznego dla gmin Powiatu Nowomiejskiego w latach 2003-2008 (stan na 31 grudnia 2008 r.)

Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	2003	2004	2005	2006	2007	2008
m. Nowe Miasto Lubawskie	63,1	61,1	58,7	57,9	56,3	56,1
Biskupiec	70,6	67,6	65,7	63,3	61,3	60,2
Grodziczno	77,8	76,4	71,9	71,2	69,7	68,5
Kurzętnik	66,0	63,7	61,7	60,7	60,0	59,3
Nowe Miasto Lubawskie	68,5	67,7	66,4	66,3	64,3	62,8
powiat	68,3	66,3	64,0	63,0	61,4	60,6

Zródło: dane GUS

Powiatowy Urząd Pracy w Nowym Mieście Lubawskim realizuje szereg zadań ustawowych, część z nich w ramach funduszy zewnętrznych (również w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, POKL), które pomagają osobom bezrobotnym w znalezieniu zatrudnienia, pracodawcom w znalezieniu odpowiednich pracowników oraz sprzyjających rozwojowi przedsiębiorczości (dotacje, refundacje).

II 3.2. Poziom wykształcenia mieszkańców powiatu

Wykształcenie społeczeństwa jest jednym z kluczowych czynników rozwojowych powiatu.

Zdobycie wykształcenia mieszkańców zgodnie z zapotrzebowaniem rynku pracy wiąże się z zamożnością społeczeństwa, możliwościami zdobycia dobrej pracy i rozwoju gospodarczego. Lepiej wykształcone społeczeństwo jest bardziej mobilne i skłonne do podejmowania działań związanych z samozatrudnieniem, czy aktywizacją zawodową na rynkach pracy Unii Europejskiej.

II 4. Środowisko przyrodnicze

Tabela 7 (stan na 2008)

OCHRONA ŚRODOWISKA		
Emisja przemysłowych zanieczyszczeń powietrza		
pyłowych	t/r	-
gazowych	t/r	-
Parki narodowe	ha	-
Rezerwaty przyrody	ha	467,0
Parki krajobrazowe	ha	8 516,0
Obszary chronionego krajobrazu	ha	15 664,2
Pomniki przyrody	szt	35

Źródło: dane GUS

II 4.1. Budowa geologiczna i rzeźba terenu

Według podziału Polski na krainy fizyczno-geograficzne Powiat Nowomiejski leży na pograniczu czterech jednostek: Pojezierza Chełmińskiego, Pojezierza Iławskiego, Garbu Lubawskiego i Pojezierza Dobrzyńskiego. Pod względem litologicznym i stratygraficznym obszar ten cechuje duże urozmaicenie. Na powierzchni występują utwory polodowcowe, eoliczne i rzeczne, głównie piaski i gliny.

Teren powiatu posiada niezwykle urozmaiconą rzeźbę. Na jej formy zdecydowane piętno wywarł pobyt ostatniego zlodowacenia. W krajobrazie powiatu wyraźnie zaznaczają się 3 jednostki geomorfologiczne: Pojezierze Brodnickie, Garb Lubawski i głęboko wcięta dolina Drwęcy, rozdzielająca te dwie krainy. Wysoczyzna morenowa płaska i falista porozcinana rynnymi subglacjalnymi i wytopiskami, równiny sandrowe i doliny rzeczne - tworzą krajobraz o dużych deniwelacjach terenu.

II 4.2. Klimat

Jakkolwiek trudno mówić o odrębności położenia klimatycznego Powiatu Nowomiejskiego, można stwierdzić, że tutejszy klimat charakteryzuje się nieco większym kontynentalizmem. Jego znamioną cechą jest zmienność, wynikająca ze modyfikacji lokalnych, powodowanych powierzchniami leśnymi oraz większymi akwenami.

II 4.3. Sieć hydrograficzna

Zróźnicowaniu rzeźby terenu towarzyszy urozmaiconą sieć hydrograficzna. Osią hydrograficzną powiatu jest rzeka Drwęca, będąca najdłuższym (207 km) i największym prawym dopływem Wisły w północnej Polsce. Środkowy odcinek głęboko wciętej doliny Drwęcy, o szerokości 1-3 km, nad którym leży Nowe Miasto, ma charakter pradolinny. Dno doliny jest na ogół płaskie i miejscami bagniste z licznymi starorzeczami.

Największym dopływem w dorzeczu Drwęcy jest Wel, którego ujście znajduje się w miejscowości Bratian. Jest to rzeka nizinna z odcinkami o charakterze górskim. Dopływy Welu (np. Katlewka, Prątniczka i Świniarc) mają także charakter strumieni górskich.

W granicach Nowego Miasta do Drwęcy uchodzi niewielki, bo liczący ok. 10 km długości, szerokości 1-2 m, ciek zwany Groblicą.

Inne rzeki to: trzecia co do wielkości Osa, posiadająca duży dopływ – Młynówkę, która uchodzi do Wisły poza terenem powiatu oraz szereg cieków mniejszych, z których wymienić należy Skarlankę, Radomkę, Czerwonkę (Strugę Krzemieniecką), Strugę Rynek, Mroczankę, Lakę (Kakaj), Babkę, Gać i Kanał Łąkorek.

Obok sieci rzecznej ważnym elementem hydrograficznym Powiatu Nowomiejskiego są jeziora. Przeważają zbiorniki małe, kilku-kilkunastohektarowe. Najbliżej Nowego Miasta Lubawskiego, ok. 4

km położone jest jezioro Skarlińskie, o powierzchni 294 ha. Największym jeziorem powiatu są Wielkie Partęczyny o powierzchni 338 ha. Inne większe akweny to: jez. Łąkorz (Łąkorek) – 168 ha, jez. Radomno – 110,6 ha, jez. Rynek (Kiełpińskie) – 80 ha, a także jeziora: Trupel (Szwarcenowo), Karaś i Głowińskie, położone tylko częściowo w granicach powiatu.

II 4.4. Gleby

Występują głównie gleby pseudobielicowe (płowe) i brunatne. Gleby Powiatu Nowomiejskiego posiadają wskaźnik bonitacji jakości i przydatności rolniczej gleb. Gleby o najniższej bonitacji, tj. V i VI klasy zajmują stosunkowo dużą powierzchnię, bo aż 30-40%. Grunty w lepszych klasach położone są głównie w gminie Biskupiec.

II 4.5. Kopaliny

Występujące zasoby kopalin na terenie powiatu nie są wciąż wystarczająco udokumentowane. Największe bezsprzecznie są zasoby kruszywa naturalnego oraz kopaliny rolnicze (kreda jeziorna).

II 4.6. Przyroda ożywiona

Szata roślinna

Podobnie, jak środowisko abiotyczne, szata roślinna również jest niezmiernie urozmaicona, zwłaszcza wyraźnie zaznaczającymi się w krajobrazie terenami leśnymi, choć ogólnie lesistość powiatu jest stosunkowo niska – wynosi ok. 21 %. Najcenniejszą szatą roślinną dysponują niewątpliwie okolice Welu, szczególnie Piekiełka, które zachowały walory zbiorowisk naturalnych. Na terenie powiatu występuje kilkadziesiąt gatunków roślin chronionych, z czego większość to rośliny zielne. Duży udział chronionych gatunków roślin związany jest z torfowiskami i obszarami podmokłymi.

Świat zwierzęcy

Można stwierdzić, że jest to typowa fauna Nizżu Polskiego. Większość zwierząt pospolitych występujących w Polsce, reprezentowanych jest również na tym terenie. Wyróżnia się natomiast ichtiofauna Drwęcy, a szczególnie Welu, gdzie spotykamy rzadkie gatunki: lipienia, strzeblę potokową, głowacza białopłetwego, kozę, piekielnicę oraz minoga strumieniowego. Rzeki te są też ważnym w skali kraju siedliskiem i miejscem rozrodu wędrownych ryb łososiowatych: łososia i troci.

II 4.7. Tereny i obiekty prawnie chronione

Powierzchnia obszarów chronionych wynosi ogółem ok. 38 tys. ha (55%), w tym parki krajobrazowe zajmują 8 516 ha, rezerваты przyrody 466,86 ha, obszary chronionego krajobrazu 29 272 ha, użytki ekologiczne 41,2 ha i 15,1 ha zespoły przyrodniczo-krajobrazowe. Wśród 9 rezerwatów przyrody na szczególną uwagę zasługują: Jezioro Karaś – ostoja ptaków wodno-błotnych, chroniona prawem międzynarodowym (konwencja RAMSAR 71), największy krajowy rezerwat – Rzeka Drwęca, chroniący ichtiofaunę i jej siedliska oraz Piekiełko – przełomowy odcinek Welu. Dwa parki krajobrazowe – Welski i Brodnicki – położone są w ok. 30% na terenie powiatu. Cztery obszary chronionego krajobrazu pokrywają się w zasadzie z dolinami Drwęcy i Welu oraz rynną jez. Skarlińskiego. Na terenie Powiatu Nowomiejskiego znajdują się też 34 pomniki przyrody.

Od chwili akcesji do UE funkcjonują również obszary paneuropejskiej sieci ekologicznej NATURA 2000. Są to „Rzeka Drwęca” i „Jezioro Karaś”. Jako tzw. obszar potencjalny w ramach „Shadow List” dodatkowo „Przełomowa Dolina Rzeki Wel”.

II 4.8. Stan środowiska

Wody powierzchniowe

Praktycznie wszystkie rzeki prowadzą wody najniższych klas czystości lub nieodpowiadające normom. Aktualne badania wskazują, co prawda na zahamowanie wzrostu stężeń zanieczyszczeń, ale też na utrzymujący się wciąż wysoki ich poziom. O klasyfikacji przesądzają wskaźniki fizykochemiczne, głównie związki azotu i fosforu. Świadczy to o obszarowym charakterze zanieczyszczenia tych cieków, przede wszystkim ze źródeł rolniczych. Wody jezior Powiatu Nowomiejskiego są w dużo lepszym stanie, w większości zaliczane do średnich klas czystości. Są jednak zagrożone degradacją, głównie z powodu nieuporządkowanej gospodarki wodno-ściekowej przy intensywnej eksploatacji turystycznej.

Wody gruntowe i podziemne

Jakość wód podziemnych, jak wskazują badania sanitarne, odpowiada normom. Występują niekiedy ponadnormatywne ilości żelaza (do 5 mg/dm³) i manganu (do 0,6 mg/dm³). Większy problem stanowią studnie, z których ok. 30% charakteryzuje się złym stanem sanitarnym, tzn. ich wody nie nadają się do użytku z powodu podwyższonej wartości azotanów, azotynów i fosforanów (najczęściej wynik nie szczelności szamb).

Powietrze

Na terenie powiatu brak jest większych zakładów przemysłowych, emitujących pyły, czy też szkodliwe związki węgla i siarki. Bardzo duży udział CO i zanieczyszczeń technologicznych (CO₂) wynika ze znacznego udziału emisji niskiej: dużej ilości palenisk domowych oraz kotłowni węglowych, opalanych często gorszej jakości węglem. Istotne znaczenie ma niekontrolowana emisja z samochodów, głównie NO_x i metali ciężkich.

Gleby

Główne zagrożenia degradacją gleb to: degradacja chemiczna (niewłaściwe stosowanie nawozów mineralnych i pestycydów) oraz zakwaszenie gleb, degradacja fizyczna (związana z działalnością górniczą, mechanizacją rolnictwa oraz erozją) oraz degradacja przez niewłaściwą meliorację: nacisk położony na odwodnienie gruntu. W odniesieniu do terenu Powiatu Nowomiejskiego zanieczyszczenie gleby metalami ciężkimi nie jest istotnym problemem. Zawartość metali ciężkich w glebie nie przekracza zawartości naturalnej, a ilość siarki pozostaje w granicach normy.

Ochrona krajobrazu

Bardzo pozytywnym akcentem ostatnich czasów staje się dostrzeganie krajobrazu jako dobra ogólnospołecznego, które podlegać powinno powszechnej ochronie. Zaburzenia w krajobrazie wynikają z nieumiejętnego gospodarowania krajobrazem, właśnie jako dobrem wspólnym. Szczęólnego znaczenia fakt ten nabiera w odniesieniu do tak bogato zróżnicowanego i cennego pod względem krajobrazowym terenu jak Powiat Nowomiejski. Głównych zagrożeń można upatrywać w niezwykle silnej ostatnimi laty presji zwróconej, niestety, szczególnie na najcenniejsze ostoje przyrody, będące z reguły ekosystemami bardzo wrażliwymi. Istnieją też w dalszym ciągu problemy z syntetycznym dostrzeganiem konieczności zachowania korytarzy ekologicznych, powiązanego systemu obszarów chronionych oraz różnorodności biologicznej, w tym siedliskowej, w planowaniu przestrzennym.

Gospodarka odpadami

W ostatnich latach ochrona środowiska przyrodniczego przed odpadami urosła do jednego z pierwszoplanowych problemów ekologicznych. Wynika to z coraz większego wytwarzania odpadów

przy znikomym stopniu ich przetwarzania i wykorzystania gospodarczego oraz braku miejsca do ich odpowiedniego składowania. Dużym problemem jest zagospodarowanie odpadów niebezpiecznych, mogących skazić wody i gleby (odpadowe oleje, smary, płyny hamulcowe, baterie i akumulatory, świetlówki), wytwarzanych przez osoby fizyczne.

Hałas

Hałas komunikacyjny powodowany jest głównie przez ruch na trasie nr 15 Toruń – Olsztyn, oraz w mniejszym stopniu drogi wojewódzkie. Hałas przemysłowy występuje tylko punktowo, głównie w okolicach zakładów związanych z przemysłem drzewnym.

Przyroda

W ostatnich latach nastąpiło drastyczne pogorszenie się warunków siedliskowych wielu zagrożonych, chronionych i rzadkich gatunków. Rzutuje to bezpośrednio na wskaźnik bioróżnorodności biologicznej i krajobrazowej – czynnika uznawanego za najważniejszy w zakresie bezpieczeństwa ekologicznego państwa. Szczególnie istotnym negatywnym zjawiskiem szczególnie widocznym w Powiecie Nowomiejskim są bariery ekologiczne, tworzone przez zapory na rzekach, silnie ograniczające dla cennej, ginącej ichtiofauny reofilnej, związanych z Drwęcą oraz przede wszystkim – Welem. Dla ekosystemów lądowych zagrożeniem jest niekontrolowany rozwój turystyki.

II 5. Turystyka

Tabela 8

TURYSTYKA		
Obiekty noclegowe (bez kwater agroturystycznych, stan w dniu 31 VII 2008)		
ogółem	ob.	2
hotele	ob.	1
pensjonaty	ob.	-
Miejsca noclegowe (stan w dniu 31 VII)	miejsce	169
Korzystający z noclegów	osoba	1 428
Udzielone noclegi	nocleg	4 159

Źródło: dane GUS

Ukształtowanie powiatu jest wyjątkowo urozmaicone pod względem wysokości terenu, na co wpływ miał topniejący lodowiec. W Powiecie Nowomiejskim znajdują się liczne atrakcje turystyczne zarówno naturalne jak i historyczne.

Na terenie powiatu znajdują się atrakcyjne szlaki wodne oraz piesze. Są to:

Szlak wodny rzeki Drwęcy. Licząca 207 km Drwęca jest spławna na niemal całej swej długości. Szlak Drwęcy często przedłużany jest jeszcze o 10 km odcinek Wisły do centrum Torunia. Drwęca wpływa na teren gminy Nowe Miasto Lubawskie na 68,5 km swojego biegu (licząc od źródła), w pobliżu wsi Pustki. Płyne przez wschodnią część gminy, przyjmując na jej terenie dwa dopływy, będące jednocześnie atrakcyjnymi szlakami kajakowymi. Najpierw, na 71 km biegu Drwęcy, z prawej strony dopływa Ruda (Struga Radomno). W Bratianie, na 74,5 km biegu, z lewej strony dochodzi Wel, największy dopływ Drwęcy i atrakcyjny szlak kajakowy. Drwęca opuszcza teren gminy po 9,5 km na 78 km swojego biegu, na granicy wsi Mszanowo i Nowego Miasta Lubawskiego. Na terenie gminy znajduje się jedno z dogodnych miejsc dla rozpoczęcia spływu na Drwęcy - przystanek PKP Bratian położony jest niemal przy samej rzece.

Szlak wodny rzeki Wel. Licząca 95,8 km rzeka Wel jest jednym z najatrakcyjniejszych szlaków kajakowych na pojezierzach. Główną atrakcją szlaku jest szereg odcinków o charakterze górskim, gdzie rzeka osiąga stosunkowo duży spadek, występują liczne bystrza i inne trudności. Wel dzieli się na dwie odnogi. Lewa z nich, zwana Bałwanką wpływa do gminy Nowe Miasto Lubawskie ok. 0,5 km poniżej mostu na szosie Mroczenko -Grodziczno. Wśród łąk i szuwarów otoczonych lasem Bałwanką

dopływa po ok. 1,5 km do Jeziora Fabrycznego zwanego też Tylickim lub Przebocz. W większości zalesione brzegi otaczają głębokie obniżenie podłużnego jeziora.

Szlak wodny rzeki Strugi. Niewielka Struga zwana też Struga Radomno lub Ruda wypływa z mokradła położonego w lasach na południe od Hławy. Liczy łącznie ok. 15,7 km długości i jest spławna od Jeziora Łąckiego. Ze względu na trudny dojazd do tego jeziora, najwygodniej jednak rozpocząć spływ w Radomnie.

Szlak wodny rzeki Skarlanki. Mająca 37 km długości Skarlanka jest głównym ciekim malowniczego Pojezierza Brodnickiego, odwadniającym większość jego jezior. Tworzy też malowniczy szlak kajakowy, którego początek znajduje się na Jeziorze Skarlińskim.

Szlak wodny rzeki Kakaj. Ok. 17 kilometrowa trasa prowadzi do Osy przez jeziora Gryźliny, Studa, położone na granicy gminy Biskupiec, Moczyska i Przedzieniec a dalej Kakaj, Dębno i Wielki Staw. W początkowej części szlaku konieczne jest przenoszenie lub transport kajaków.

Szlak pieszy żółty. Szlak żółty (w rejestrach PTTK oznaczony jako TO-231). Szlak prowadzi z Torunia, wzdłuż doliny Drwęcy, przez Pojezierze Brodnickie do Radomna, skąd jego przedłużenie prowadzi na teren Pojezierza Hławskiego. Szlak żółty jest fragmentem szlaku europejskiego łączącego Niemcy i Litwę, który oznaczony jest w międzynarodowych spisach kodem E-11, a przez teren Polski wiedzie od Słubic po Ogrodniki.

Szlak pieszy czerwony. W rejestrach PTTK oznaczony jako TO-2215. Jest to szlak pieszy łączący Nowe Miasto Lubawskie z opisanym wyżej żółtym szlakiem doliny Drwęcy, a poprzez ten szlak z Pojezierzem Brodnickim i Pojezierzem Hławskim. Szlak prowadzi z Nowego Miasta Lubawskiego do Radomna i liczy ok. 13 km.

Szlak Jakubowy – Hława – Nowe Miasto Lubawskie (Katarzynki - Radomno - Chrośle - Nowy Dwór - Nawra - Nowe Miasto Lubawskie) - odcinek 25 km oraz Nowe Miasto – Bachotek (Kurzętnik - Lipowiec - Lipowiec Rumunki) – odcinek 24 km

Zestawienie miejsc, które warto odwiedzić:

Gmina Nowe Miasto Lubawskie

Gwiździny:

- zespół podworski;
- gorzelnia;
- spichlerz i suszarnia zboża;
- kościół parafialny p.w. św. Jana Bosco;
- cmentarz parafialny;
- zespół podworski.

Tylice:

- zespół podworski;
- kościół parafialny p.w. św. Michała Archanioła;
- cmentarz parafialny figura św. Michała Archanioła;
- zabytkowe domy (nr 17, 20, 21, 39, 43, 44, 49, 60);
- cmentarz pobaptysterski.

Mszanowo:

- zespół podworski pochodzący z końca XIX wieku (Dwór, Gorzelnia, Park).

Kaczek:

- pozostałości po młynie wodnym na rzece Wel;
- zabytkowe chaty (nr 11, nr 13).

Bratian:

- pozostałości zamku krzyżackiego;

- dawny dwór;
- cmentarz ewangelicki;
- młyn;
- zabytkowe budynki (Stacja kolejowa z 1902 roku, Szkoła z początku XX wieku, Dom nr 5 z 1901 r., Dom nr 46 z 3-ciej ćwierci XIX wieku).

Chrośle:

- cmentarz ewangelicki;
- zabytkowe budynki (szkoła - zbudowana na początku XX wieku, Dom nr 2 - zbudowany w końcu XIX wieku, Dom nr 5 - zbudowany w końcu XIX wieku).

Skarlin:

- kościół parafialny p.w. św. Bartłomieja. Zbudowany ok. 1330 roku;
- cmentarz ewangelicki;
- nagrobki ofiar II wojny światowej;
- kuźnia zbudowana na początku XX wieku;
- zabytkowa zabudowa wsi (Dom nr 4 - Budynek zbudowany na początku XX wieku, Dom nr 18 zbudowany w II połowie XIX wieku, Dom nr 22 - zbudowany w II połowie XIX wieku, Dom nr 26 - zbudowany w połowie XIX wieku, Dom nr 30 - zbudowany w połowie XIX wieku, Dom nr 34 - zbudowany w połowie XIX wieku, Dom nr 38 - zbudowany w połowie XIX wieku, Dom nr 41 - zbudowany w połowie XIX wieku, drewniany i otynkowany. Dom nr 52 - zbudowany w połowie XIX wieku, Dom nr 65 - zbudowany na przełomie XIX i XX wieku, Dom nr 84 - Dawna szkoła. zbudowana na początku XX wieku).

Pustki:

- szkoła zbudowana w II połowie XIX wieku;
- PUSTKI – RUDA, dawny folwark biskupów chełmińskich.

Lekarty:

- zabytkowa zabudowa wsi (Dom nr 1 - zbudowany na początku XX wieku, Dom nr 2 - zbudowany w końcu XIX wieku. Dom nr 4 - zbudowany w połowie XIX wieku, Dom nr 9 - zbudowany w końcu XIX wieku, Dom nr 10 - zbudowany w końcu XIX wieku, Dom nr 13 - zbudowany na początku XX wieku, Dom nr 15 - zbudowany w połowie XIX wieku, Dom nr 31 - zbudowany w 1914 r.).

Gryżliny:

- zespół podworski;
- kościół p.w. św. Kazimierza;
- cmentarz ewangelicki;
- szkoła, zbudowana w roku 1899 na terenie zespołu podworskiego.

Radomno:

- zespół podworski wraz z zabudowaniami gospodarczymi;
- kościół parafialny p.w. Serca Jezusowego;
- zabytkowe zabudowania (Dworzec kolejowy - zbudowany w roku 1902, Szkoła - zbudowana na początku XX wieku, Plebania - zbudowana na początku XX wieku, Dom nr 16 - zbudowany w końcu XIX wieku, Dom nr 75 - zbudowany na początku XX wieku).

Bagno:

- pałac, zbudowany w końcu XIX w.

Jamielnik:

- zabytkowe budynki (Dworzec kolejowy - Zbudowany w roku 1902, Budynek dawnej komory celnej - zbudowany po I wojnie światowej, Szkoła - zbudowana na początku XX wieku, Dom nr 33 - zbudowany w połowie XIX, Dom nr 88 - zbudowany w połowie XIX wieku);
- zespół podworski - dwór i park z początku XIX wieku.

Gmina Grodziczno**Grodziczno:**

- kościół gotycki trójnawowy z około 1340 r.

Boleszyn:

- kościół późno barokowy zbudowany w latach 1721-23.

Mroczo:

- zabytkowe domy z pierwszej połowy dziewiętnastego wieku.

Trzcina:

- tablica upamiętniająca pomordowanych w czasie drugiej wojny światowej znajdująca się przy drodze wiodącej do Mrocza,
- ślady słowiańskiego grodziska pochodzące z okresu wczesnego średniowiecza

Rynek:

- drewniane zabudowania zwane „poniatówkami” pochodzące z okresu międzywojennego; grobowiec dawnego właściciela majątku Rynek o nazwisku Mateja, który splądrowano po drugiej wojnie światowej.

Gmina Kurzętnik**Kurzętnik:**

- kościół p.w. św. Marii Magdaleny – zbudowany na początku XIV wieku, z cegły, gotycki, orientowany, posiada cztery barokowe ołtarze;
- grodzisko- pierwotne wzgórze kurzętnickie, było grodem pruskiego plemienia Sasinów. Tu znajduje się Święty Gaj zwany ciemnikiem;
- zamek (ruiny na szczycie wzgórza zamkowego) – A/379 z 16.09.1960 r.;
- rynek – szereg kamienic z początku XIX wieku;
- cmentarz rzymsko-katolicki pw. św. Magdaleny (czynny) z kostnicą murowaną;
- dworzec kolejowy(murowany z cegły) przy linii kolejowej Iława-Brodnica, otwartej w 1902 r. (od 26.07.1999r.zawieszanej w przewozach pasażerskich);
- cmentarz parafialny przykościelny(czynny) z drugiej połowy XIX w. najstarsze zachowane nagrobki z 1906, 1908, 1910-12 r.

Mikołajki:

- kościół barokowy, wybudowany w 1780r. – materiał pochodził z rozbiórki zamku w Bratanie;
- cmentarz rzymsko-katolicki z połowy XIX w.(czynny); najstarsze zachowane nagrobki z 1882, 1884, 1889, 1909 i 1910 r.;
- dawna szkoła podstawowa (obecnie budynek mieszkalny) murowany z cegły, z około 1901-25r. z budynkiem gospodarczym;
- dawna szkoła podstawowa (obecnie budynek mieszkalny) murowana z cegły, z około 1891-1900 r.;
- dawna karczma (budynek nr 34), obecnie budynek mieszkalny (murowany z cegły) z około 1920-1939 r. z kuźnią murowaną z pocz. XX w.

Kąciki:

- leśniczówka Kaługa (szachulec);

- stacja kolejowa (przystanek) Kaługa na linii kolejowej Brodnica – Iława otwartej w 1902 r. (zawieszenie przewozów pasażerskich z pocz. XXw.

Krzemieniewo:

- budynek szkoły podstawowej – obecnie mieszkalny.

Kurzętnik folwark:

- zespół dworski , w skład którego wchodzi:
 - dwór murowany z cegły otynkowanej z około 1891-1900 r.;
 - park krajobrazowy o pow.2,2 ha z XIX w.;
 - 2 czworaki (obiekt nr 32) murowane z cegły otynkowanej z około 1891-1900 r.;
 - spichlerz (murowany z cegły otynkowanej) z około końca XIX w.

Małe Bałówki:

- obiekt techniki – kuźnia murowana z końca XIX w.

Szafarnia:

- szkoła podstawowa (budynek nr 10) murowana z cegły , z około 1910 r.;
- dawna szkoła podstawowa (budynek nr 51) murowana z cegły z około 1900 r. z budynkiem gospodarczym (szachulec) około 1900 r.

Otręba:

- cmentarz ewangelicki (nieczynny);
- szkoła podstawowa (budynek nr 24) murowana z cegły, z około 1897 r.

Tereszewo:

- cmentarz parafialny rzymsko-katolicki z drugiej połowy XIX w. (czynny) z kapliczką;
- leśniczówka (Nadleśnictwo Mścín): Osówki, Wawrowice;
- kościół parafialny rzymsko-katolicki pw. św. Antoniego z Padwy.

Tomaszewo:

- dawna szkoła podstawowa (obecnie budynek mieszkalny) murowana z cegły, z około 1900 r, z zabudową gospodarczą.

Wawrowice:

- młyn wodny (Biedaszek) drewniano-murowany z końca XIX w.

Brzozie Lubawskie:

- kościół pw. św. Jana Chrzciciela – zbudowany w latach 1872-1874, neoromański, murowany z cegły na kamiennym cokole;
- kostnica – gotycka, przebudowana w XIX wieku, murowana z cegły, znajduje się na terenie przykościelnym z cmentarzem;
- plebania murowana z cegły otynkowanej z około 1920 1929 r. z zabudową gospodarczą.

Turyści mogą skorzystać m.in. z możliwości wędkowania, żeglowania, jazdy konnej oraz rowerowej, grzybobrań, spożywania swojskiego chleba, masła, miodu, sera i innych produktów oraz potraw regionalnych. Rozwijaniu turystyki służą również liczne imprezy kulturalne oraz sportowe organizowane na terenie powiatu. Imprezy sportowe koncentrują się na sportach wodnych (popularne jest kajakarstwo)

Do najważniejszych imprez sportowych należą m.in.:

- mistrzostwa powiatu i regionu w lekkiej atletyce;
- spływy kajakowe rzeką Drwęcą i Wel;
- rajdy samochodowe.

II 6. Infrastruktura techniczna

II 6.1. Komunikacja

Przez Powiat Nowomiejski przebiega droga krajowa Nr 15 Trzebnica – Krotoszyn – Września – Gniezno – Poznań – Inowrocław – Toruń – Brodnica – Ostróda. Sieć dróg lokalnych oparta jest o układ dróg powiatowych i gminnych. Ich stan w większości wymaga naprawy. Planowana jest także budowa obwodnicy Nowego Miasta Lubawskiego /droga krajowa nr 15/ w ramach projektów kluczowych Programu Operacyjnego Polska Wschodnia.

II 6.2. Telekomunikacja i teleinformatyka

II 6.3 Infrastruktura techniczna

Powiat Nowomiejski posiada dobrze rozbudowaną sieć dróg. Obszar powiatu obsługiwany jest przez drogi kategorii krajowej, wojewódzkiej, powiatowej i gminnej. Układ nadrzędny opiera się na drogach krajowych. Najważniejsza z nich to droga nr 15. Jest to droga łącząca miasta zachodniej Polski z Toruniem i z Ostródą. Układ podstawowy opiera się na drogach powiatowych. Zadaniem tego układu jest bezpośrednia obsługa obszaru powiatu z jej społeczno – gospodarczymi funkcjami oraz powiązanie tych dróg z siedzibami gmin. Stan techniczny dróg nadrzędnych i gminnych jest średni i dobry, są to drogi o nawierzchni bitumicznej. Drogi układu pomocniczego są w większości w dobrym stanie, lecz nie brakuje dróg, które wymagają natychmiastowego remontu lub przebudowy. Ograniczeniem rozwoju niektórych obszarów powiatu jest niedostosowanie nośności mostów do warunków obsługi transportu ciężkiego.

II 6.4. Identyfikacja problemów

a) infrastruktura techniczna:

- zły stan szlaków komunikacyjnych;
- braki w infrastrukturze technicznej (kanalizacja, wodociągi, brak sieci gazowej);
- słabo rozwinięty system gospodarki odpadami;
- brak uzbrojonych terenów pod inwestycję / problem szczególnie widoczny w gminie miejskiej Nowe Miasto Lubawskie/;
- konkurencja sąsiednich powiatów;

b) obszar turystyki:

- nie w pełni profesjonalna promocja i informacja turystyczna powiatu;
- brak „tradycji” turystycznej na wsi;
- słabe wykorzystanie dziedzictwa kulturowego.

II 7. Gospodarka

II 7.1. Struktura pracujących w gospodarce narodowej według wybranych sektorów.

Tabela 9

Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w powiecie nowomiejskim w latach 2003-2008

	2003	2004	2005	2006	2007	2008
ogółem (zł)	1 685,20	1 712,03	1 708,76	1 824,65	1 962,49	2 208,04
przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w relacji do średniej krajowej (Polska=100%)	72,8%	71,0%	68,2%	69,2%	68,5%	69,9%

Źródło: dane GUS

W Powiecie Nowomiejskim od kilku lat zmniejszała się liczba osób zarejestrowanych jako bezrobotne. Wpływ na taką sytuację miała polepszająca się sytuacja na krajowym rynku pracy oraz umożliwienie podejmowania pracy obywatelom polskim w krajach Unii Europejskiej bez zezwolenia. Problemem społecznym był wysoki odsetek osób zarejestrowanych, które nie posiadały jakichkolwiek kompetencji zawodowych.

Tabela 10

Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w gminach powiatu nowomiejskiego w latach 2003-2008 (stan na 31 grudnia 2008 r.)

Liczba bezrobotnych zarejestrowanych	2003	2004	2005	2006	2007	2008
gminy miejskie						
Nowe Miasto Lubawskie	1 109	1 070	1 126	962	624	481
gminy wiejskie						
Biskupiec	1 141	1 183	1 157	1 024	844	569
Grodziczno	580	503	531	492	386	252
Kurzętnik	1026	974	957	808	603	385
Nowe Miasto Lubawskie	880	860	908	780	531	369
Powiat Nowomiejski	4 736	4 590	4 679	4 066	2 988	2 056

Źródło: dane GUS

Tabela 11

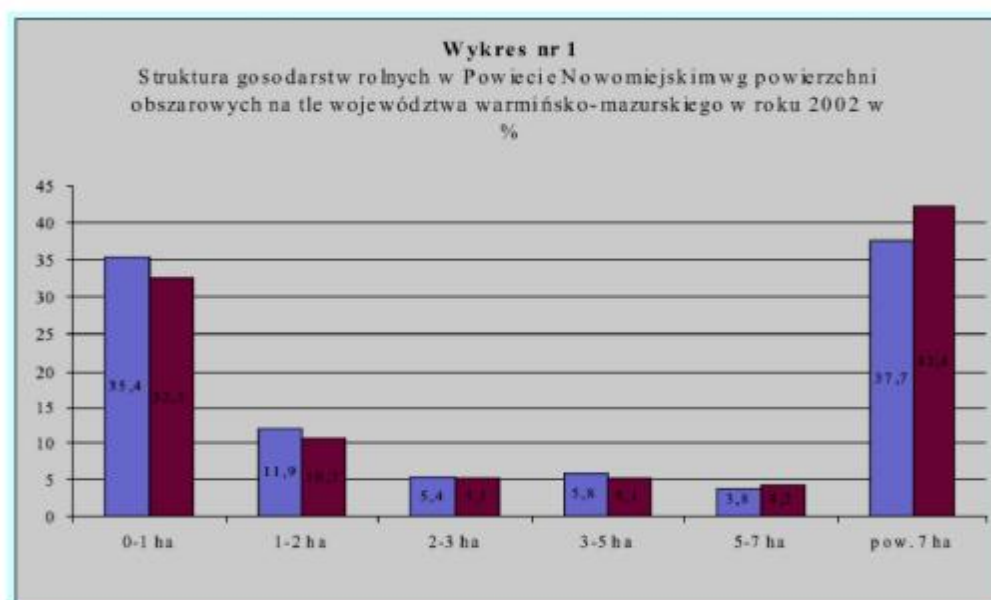
Liczba publicznych i prywatnych podmiotów gospodarki narodowej w Powiecie Nowomiejskim w latach 2003-2008 (stan na 31 grudnia 2008 r.)

Liczba podmiotów gospodarki narodowej	2003	2004	2005	2006	2007	2008
sektor publiczny	147	146	148	149	150	122
sektor prywatny	2 358	2 201	2 271	2 342	2 435	2 565
ogółem	2 505	2 347	2 419	2 491	2 585	2 687

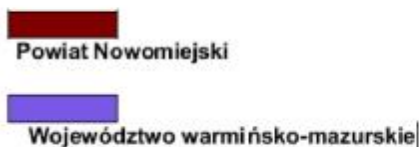
Źródło: dane GUS

II 7.2. Struktura gospodarstw rolnych w powiecie

Wykresem nr 1 poniżej przedstawiono zagadnienie w układzie porównawczym Powiatu Nowomiejskiego i Województwa Warmińsko – Mazurskiego.

Źródło: Narodowy Spis Powszechny rok 2002, opracowanie własne.

Struktura wielkości gospodarstw rolnych w Powiecie Nowomiejskim odbiega od przeciętnej Województwa Warmińsko – Mazurskiego. Około 3% mniej jest w powiecie małych gospodarstw do 1 ha, a dużych, powyżej 7 ha jest więcej o 4,7%.

II 7.3 Identyfikacja problemów

Wśród wielu problemów rozwojowych, które występują na terenie powiatu, a które przyczyniają się do istniejącego stanu przedsiębiorczości i jego rozwoju należy zaliczyć:

- niewielkie zainteresowanie inwestorów terenami w Powiecie Nowomiejskim,
- braki w infrastrukturze technicznej: brak oczyszczalni ścieków, kanalizacji, wodociągów, brak sieci gazowej,
- brak gotowej oferty terenów inwestycyjnych wyposażonych we wszystkie media,
- mało atrakcyjne położenie istniejących terenów przeznaczonych pod inwestycje,
- brak działającej linii kolejowej.

II 7.4. Poziom bezrobocia

Tabela 12
Struktura pracujących (2008)

RYNEK PRACY (STAN W DNIU 31 XII)		
Pracujący*		
* W jednostkach o liczbie pracujących powyżej 9 osób; łącznie z pracującymi w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie (dane szacunkowe).		
ogółem	osoba	10 570
sektor rolniczy	osoba	4 132
sektor przemysłowy	osoba	3 198
sektor usługowy	osoba	3 240
Pracujący według płci		
mężczyźni	osoba	5 989
kobiety	osoba	4 581
Bezrobotni zarejestrowani		
ogółem	osoba	2 056
mężczyźni	osoba	757
kobiety	osoba	1 299
Bezrobotni według wieku		
24 lata i mniej	osoba	538
25-34	osoba	553
35-44	osoba	423
45-54	osoba	419
55 i więcej	osoba	123
Stopa bezrobocia	%	13,8

Źródło: dane GUS

Tabela 13

Informacja o bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Nowym Mieście Lubawskim – stan na 31.12.2009

Wyszczególnienie	POWIAT NOWOMIEJSKI	
	razem	kobiety
1. Liczba bezrobotnych zarejestrowanych	3066	1625
- osoby poprzednio pracujące	2611	1301
- zwolnione z przyczyn dotyczących zakładu pracy	99	22
- dotychczas niepracujące	455	324
2. Liczba bezrobotnych z prawem do zasiłku	1078	467
3. Liczba bezrobotnych bez prawa do zasiłku	1988	1158
5. Osoby w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki	219	118
6. Cudzoziemcy	0	0
1. osoby do 25 roku życia	866	464
2. osoby, które ukończyły szkołę wyższą, do 27 roku życia	26	18
3. długotrwale bezrobotne	1041	710
4. kobiety, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka	x	245
5. powyżej 50 roku życia	441	187
6. bez kwalifikacji zawodowych	931	553
7. bez doświadczenia zawodowego	552	384
8. bez wykształcenia średniego	2045	955
9. samotnie wychowujące co najmniej jedno dziecko do 18 roku życia	171	153
10. które po dobytciu kary pozbawienia wolności nie podjęły zatrudnienia	22	1
11. niepełnosprawni	193	98

- poszukujące pracy	40	24
w tym niepełnosprawne nie pozostające w zatrudnieniu	14	6
- wyższe	128	88
- policealne i średnie zawodowe	556	365
- lo	337	217
- zasadnicze zawodowe	1136	503
- gimnazjalne i poniżej	909	452
<i>RAZEM:</i>	<i>3066</i>	<i>1625</i>
- 18 - 24	866	464
- 25 - 34	861	484
- 35 - 44	586	337
- 45 - 54	585	295
- 55 - 59	144	45
- 60 - 64	24	x
<i>RAZEM:</i>	<i>3066</i>	<i>1625</i>
do 1 miesiąca	365	156
1 - 3	717	331
3 - 6	666	332
6 - 12	701	371
12 - 24	363	237
pow. 24	254	198
<i>RAZEM:</i>	<i>3066</i>	<i>1625</i>
do 1 roku	280	189
1 - 5	881	499
5 - 10	568	284
10 - 20	541	253
20 - 30	250	68
30 lat i więcej	91	8
bez stażu pracy	455	324
<i>RAZEM:</i>	<i>3066</i>	<i>1625</i>

II 7.5. Oświata

Tabela 14
 Szkoły ponadgimnazjalne publiczne w roku szkolnym:

Nazwa szkoły	Typ szkoły/profile/liczba oddziałów
Zespół Szkół im. C. K. Norwida w Nowym Mieście Lubawskim	Liceum Ogólnokształcące Liceum Profilowane Technikum Zasadnicza Szkoła Zawodowa Uzupełniające Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych Szkoła Policealna Liczba uczniów: 2007/2008 – 1075 2008/2009 – 1045 2009/2010 – 1031
Zespół Szkół Zawodowych w Nowym Mieście Lubawskim	Technikum Zasadnicza Szkoła Zawodowa Technikum Uzupełniające Szkoła Policealna Liczba uczniów: 2007/2008 – 459 2008/2009 – 405 2009/2010 – 387
Zespół Szkół Rolniczych w Czachówkach	Liceum Profilowane Technikum Zasadnicza Szkoła Zawodowa Liceum Ogólnokształcące Uzupełniające Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych Liczba uczniów: 2007/2008 – 156 2008/2009 – 149 2009/2010 – 165

Liczba uczniów: 2007 / 2008 – 1690
 2008/2009 – 1599
 2009/2010 – 1583

Tabela 15
 Szkoły Niepubliczne o uprawnieniach szkół publicznych:

Niepubliczne Uzupełniające Liceum Ogólnokształcące dla dorosłych LOGOS
Niepubliczne Liceum Ogólnokształcące dla dorosłych LOGOS
Zaoczne Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych

II 7.6. Służba zdrowia

Tabela 16

OCHRONA ZDROWIA (STAN W DNIU 31 XII 2008)		
Zakłady opieki zdrowotnej		
ogółem	ob.	18
publiczne	ob.	8
niepubliczne	ob.	10
Liczba mieszkańców na 1 aptekę ogólnodostępną	osoba	7 279

Na terenie Powiatu Nowomiejskiego podstawową opiekę zdrowotną zabezpieczają:

- I. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej – Szpital Powiatowy im. Friedricha Lange sp. z o.o. w Nowym Mieście Lubawskim
- II. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej oraz:
 1. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Biskupcu:
 - Ośrodek Zdrowia w Biskupcu,
 - Ośrodek Zdrowia w Łąkorzu.
 2. Gminny Samodzielny Zakład Opieki Zdrowotnej w Kurzętniku:
 - Ośrodek Zdrowia w Kurzętniku,
 - Ośrodek Zdrowia w Tereszewie,
 3. Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Grodzicznie:
 - Ośrodek Zdrowia w Grodzicznie,
 - Ośrodek Zdrowia w Mrocznie.
 4. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „ESKULAP”,
 5. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Przychodnia nr 1”.

W dni powszednie w godzinach od 18.00 do 8.00 oraz w soboty, niedziele i święta przez całą dobę świadczenia zdrowotne udzielane są w Ambulatorium Powiatowym Szpitala Powiatowego im. F. Lange w Nowym Mieście Lubawskim.

W tych samych godzinach funkcjonuje nocna pomoc wyjazdowa.

Całodobowe zabezpieczenie pacjentów NZOZ „Przychodni Nr 1” oraz NZOZ „ESKULAP” w ich domach, zgodnie z zaleceniami lekarskimi gwarantuje Niepubliczny Zakład Pielęgniarsko-Położniczy „REMEDIUM”.

Nad uczniami z terenu Nowego Miasta Lubawskiego oraz Gminy Nowe Miasto Lubawskie sprawuje opiekę Grupowa Praktyka Pielęgniarek i Położnych s. c. „HYGIEJA”.

Stacjonarną opiekę zdrowotną zapewnia Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej – Szpital Powiatowy w Nowym Mieście Lubawskim.

W ramach leczenia szpitalnego występuje:

- 1) oddział chorób wewnętrznych,
- 2) oddział dziecięcy,
- 3) oddział chirurgiczny,
- 4) oddział ginekologiczno – położniczy rooming – in,
- 5) oddział anestezyjologiczny (bez łózkowy),
- 6) oddział urologiczny.

Ambulatoryjną opiekę specjalistyczną oraz świadczenia diagnostyczne:

1. Poradnie:
 - 1) ginekologiczno – położniczą,
 - 2) kardiologiczną,
 - 3) logopedyczną,
 - 4) chirurgiczną,
 - 5) onkologiczną,

- 6) neurologiczną,
 - 7) urologiczną,
 - 8) neonatologiczną,
 - 9) dermatologiczną.
2. Pracownie diagnostyczne:
 - 1) laboratorium diagnostyczne,
 - 2) pracownia endoskopowa,
 - 3) pracownia RTG i USG,
 - 4) pracownia diagnostyki nieinwazyjnej chorób układu krążenia.
 3. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej – Szpital Powiatowy w Nowym Mieście Lubawskim – Poradnia chorób płuc i gruźlicy.
 4. W ramach ratownictwa medycznego i transportu sanitarnego wyróżniamy:
 - 1) Pomoc doraźną,
 - 2) Zespół wyjazdowy reanimacyjny „R”, „W”.

II 8. Bezpieczeństwo

II 8.1. Aktualna diagnoza stanu bezpieczeństwa publicznego.

II 8.1.1. Ocena ogólnego zagrożenia przestępczością.

W obszarze Powiatu Nowomiejskiego w 2008 roku stwierdzono zaistnienie 890 przestępstw ogółem /rok 2007 -915/ i jest to wielkość kształtująca się na nieomal niezmienionym poziomie od kilku lat. Współczynnik liczby przestępstw na 10.000 mieszkańców wynosi dla Powiatu Nowomiejskiego 204,5 /rok 2007 – 210,1/.

a) przestępczość kryminalna.

Na terenie Powiatu Nowomiejskiego w 2008 roku stwierdzono wystąpienie 467 przestępstw kryminalnych, co stanowi wartość powyżej 50% w stosunku do ogólnej liczby przestępstw przy czym równocześnie jest to zwiększenie liczby tych zdarzeń o 6,4% w stosunku do poprzedniego roku. Osiągnięto najniższy w skali województwa wskaźnik zagrożenia na poziomie – 107,3 przestępstw stwierdzonych na 10 tys. ludności, przy średnim wskaźniku wojewódzkim na poziomie 177,1 przestępstwa. Wskaźniki te są zadowalające i świadczą o dużej skuteczności pracy prewencyjno- zapobiegawczej podejmowanej na różnym poziomie m.in. przy pomocy samorządów, PSP, OPS, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, oświaty i wielu innych podmiotów publicznych, stowarzyszeń i organizacji społecznych.

b) stan bezpieczeństwa w ruchu drogowym.

W roku 2008 na obszarze Powiatu Nowomiejskiego stwierdzono zaistnienie 210 przestępstw drogowych. W tej liczbie 197 przypadków, to prowadzenie pojazdów przez osoby nietrzeźwe, przy czym jest to liczba mniejsza w porównaniu z 2007 rokiem /244/ o 19,3%. Odnotowano jednak dodatkowo 55 wykroczeń prowadzenia pojazdu po użyciu alkoholu. W 2008 roku zaistniały na drogach Powiatu Nowomiejskiego 72 wypadki drogowe (rok 2007- 74) - jest to spadek liczby tych zdarzeń o ok. 2 %. W wyniku wypadków drogowych śmierć poniosło 8 osób, rannych zostało 75 osób. Liczba ofiar śmiertelnych w odniesieniu do 2007 r. zmniejszyła się o 2 osoby. Zmniejszyła się zdecydowanie liczba osób rannych o 51 osób /2007-126/. Zwiększyła się natomiast liczba kolizji o około 16,2 %- było ich 388.

c) przestępczość narkotykowa

W 2008 roku w obszarze Powiatu Nowomiejskiego Policja ujawniła popełnienie 39 przestępstw dot. naruszenia ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii. W stosunku do roku poprzedniego jest to znaczny wzrost liczby ujawnionych przestępstw z tego zakresu (2007r.- 23 czynów). Jest to wzrost o 69,6 %. W trakcie podejmowanych czynności w 2008 r. ujawniono jeden przypadek posiadania narkotyków na terenie szkoły średniej.

II 8.1.2. Ocena stanu bezpieczeństwa pożarowego oraz innych miejscowych zagrożeń na podstawie ilości zdarzeń w Powiecie Nowomiejskim w latach 2000 – 2008 wg statystyk Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Nowym Mieście Lubawskim.

Na terenie Powiatu Nowomiejskiego w 2008 roku powstało 712 zdarzeń wymagających interwencji jednostek straży pożarnych.

Zanotowano wzrost ilości pożarów o 20, a miejscowych zagrożeń o 110. Ilość alarmów fałszywych również wzrosła z 8 w roku 2007 do 24 w roku 2008. Najwięcej zdarzeń, podobnie jak w latach ubiegłych, odnotowuje się na terenie miasta Nowe Miasto Lubawskie (201) oraz gminy Nowe Miasto Lubawskie (157) i gminy Kurzętnik (145).

Ilość zdarzeń w roku 2008

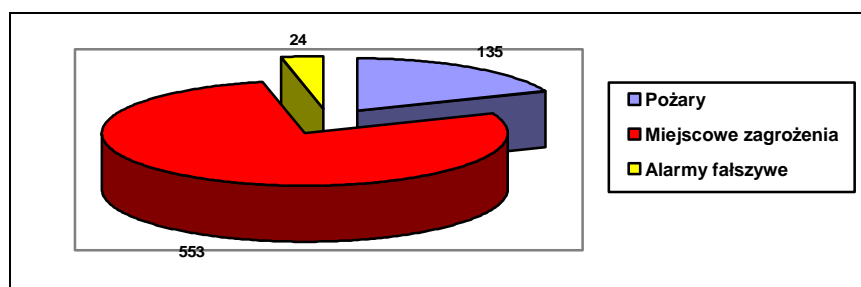

Tabela 17
Zestawienie porównawcze ilości zdarzeń w latach 2004 – 2008

Lp.	Gmina, miasto	Pożary					Miejscowe zagrożenia					Alarmy fałszywe				
		2004	2005	2006	2007	2008	2004	2005	2006	2007	2008	2004	2005	2006	2007	2008
1.	Biskupiec	30	31	24	40	44	40	46	66	45	82	2	1	1	1	11
2.	Grodziczno	9	20	15	18	17	28	45	54	44	52	1	0	1	0	3
3.	Kurzętnik	13	31	17	22	21	78	68	112	109	119	3	0	2	2	5
4.	N. Miasto	20	22	21	15	26	59	86	89	74	129	0	2	1	4	1
5.	m. N. Miasto	27	24	32	20	27	176	190	176	140	171	4	5	4	1	4
RAZEM:		99	128	109	115	135	379	435	497	412	553	10	8	9	8	24

Źródło: opracowanie własne Wydział Zarządzania Kryzysowego

Średnia ilość zdarzeń – **1,95 zdarzenia/dzień**,
stosunek ilości pożarów do miejscowych zagrożeń w roku 2008 – **1:4,1**.

W roku 2008 ilość zdarzeń wymagających interwencji straży pożarnej wzrosła o ~33% w stosunku do roku 2007.

II 8.2. Prognozowanie zagrożeń jakie mogą wystąpić w latach 2009-2015.

II 8.2.1. Nadal dominować będzie drobna przestępczość pospolita dokonywana najczęściej okazjonalnie, z chęci zysku lub z pobudek chuligańskich.

II 8.2.2. Znaczący wzrost liczby pojazdów poruszających się po drogach Powiatu Nowomiejskiego i ciągły stały napływ samochodów, motocykli, motorowerów skutkować będą szybko rosnącym natężeniem ruchu drogowego. Stąd to zagadnienie musi stać się przedmiotem zainteresowania wszystkich służb i podmiotów zarówno w zakresie inwestycji (budowy, przebudowy, remontów dróg i właściwego oznakowania) jak i skuteczniejszego ścigania sprawców przestępstw i wykroczeń drogowych, a także działań prewencyjno-zapobiegawczych, szkoleniowo-oświatowych.

II 8.2.3. Nadal występować będzie przestępczość narkotykowa. Badania ankietowe oraz rozpoznanie zagrożeń realizowane w szkołach wskazują, iż dostęp do narkotyków nie został skutecznie zamknięty. Nadal występują przypadki dystrybucji tych środków i choć skala zjawiska została ograniczona to jednak nie zostało ono wyeliminowane. Pojawiają się nowi dealerzy, co powoduje, że problem będzie istniał. Dlatego też należy cały czas prowadzić działania mające na

celu uświadamianie zgubnych konsekwencji używania narkotyków wśród dzieci, młodzieży, rodziców w szkołach powiatu, a także poszukiwać nowych form przekazu w tym zakresie np. media. Należy też kontynuować działania zmierzające do poprawienia skuteczności w ujawnianiu tych przestępstw.

II 8.2.4. Utrzymywać się będzie także patologia związana z alkoholizmem.

Problem dotyczyć będzie zarówno nietrzeźwych użytkowników dróg, jak również osób spożywających alkohol w miejscach publicznych, w tym także przez nieletnich. W szczególności alkoholizm nieletnich generuje kolejne zachowania wynikające ze spożycia alkoholu takie jak wandalizm, chuligaństwo, zachowania agresywne, czy rozluźnienie norm obyczajowych.

II 8.2.5. Występować również mogą zdarzenia o charakterze katastrof lub klęsk żywiołowych.

Ma to ścisły związek z warunkami atmosferycznymi, transportem wielko tonażowym materiałów niebezpiecznych, a także w związku ze specyfiką produkcji, lub konstrukcji technicznej niektórych obiektów.

II 8.2.6. Uwzględniając specyfikę zagrożeń na terenie powiatu:

Komenda Powiatowa PSP będzie przeprowadzać akcje propagandowe w prasie oraz za pośrednictwem samorządów lokalnych w poszczególnych miejscowościach dotyczące problemów:

- wypalania traw,
- wiosennych powodzi roztopowych,
- rozpoczynającego się sezonu grzewczego,
- przygotowania się mieszkańców powiatu do zimy,
- bezpiecznego używania materiałów pirotechnicznych,
- zagrożenia zatrucia czadem podczas rozpoczętego sezonu grzewczego

II 8.2.7. Inne działania na rzecz bezpieczeństwa i ochrony porządku publicznego:

- uregulowanie problematyki „bezzańskich psów”,
- ochrona ludności przed skażeniami epidemiologicznymi i epizootycznymi.

II 8.3. Proponowane kierunki działania na rzecz poprawy stanu porządku i bezpieczeństwa na terenie Powiatu Nowomiejskiego oraz podjęte działania.

Uwzględniając obecny stan porządku i bezpieczeństwa obywateli, proponuje się przyjąć następujące priorytety.

- wzrost poczucia bezpieczeństwa obywateli,
- zapobieganie patologiom społecznym jako zjawiskom kryminogennym,
- zwiększanie bezpieczeństwa w komunikacji i w ruchu drogowym.

Zagadnienia powyższe uwzględni **Powiatowy Program Zapobiegania Przeszłości oraz Ochrony Bezpieczeństwa Obywateli i Porządku Publicznego na lata 2009-2015**, opracowany przez Komisję Bezpieczeństwa i Porządku Powiatu Nowomiejskiego, a następnie przyjęty do realizacji przez Radę Powiatu w Nowym Mieście Lubawskim uchwałą nr XL/289/09 z dnia 23 lipca 2009 r.

ANALIZA SWOT

Nazwa SWOT pochodzi od pierwszych liter angielskich słów: Strengths (mocne strony) Weaknesses (słabe strony) Opportunities (szanse w otoczeniu) Threats (zagrożenia w otoczeniu)

Analiza SWOT jest efektywną metodą identyfikacji słabych i silnych stron powiatu oraz badania szans i zagrożeń stojących przed powiatem. SWOT zawiera określenie czterech grup czynników:

„mocne strony” - uwarunkowania wewnętrzne, które stanowią silne strony powiatu i należyte wykorzystane sprzyjać będą rozwojowi,

„słabe strony” - uwarunkowania wewnętrzne, które stanowią słabe strony powiatu i niewyeliminowane utrudniać będą rozwój,

„szanse” - uwarunkowania zewnętrzne, które nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności powiatu, ale które mogą być traktowane jako szanse i przy odpowiednim podjęciu działaniach wykorzystane jako elementy sprzyjające rozwojowi powiatu,

„zagrożenia” - uwarunkowania zewnętrzne, które nie są bezpośrednio zależne od zachowań społeczności powiatu, ale które mogą stanowić zagrożenie dla rozwoju.

Analiza SWOT jest kontynuacją i podsumowaniem diagnozy stanu powiatu

Mocne strony:	Słabe strony:
<ul style="list-style-type: none"> • Aktywność władz samorządowych. • Korzystne położenie geograficzne i komunikacyjne dla rozwoju przedsiębiorczości (dobrze rozwinięta infrastruktura transportowa). • Przepływ informacji pomiędzy przedsiębiorcami i samorządami lokalnymi oraz promocji przedsiębiorczości na terenie powiatu - dobrych wzorców. • Duże zasoby ludzkie do wykorzystania - w tym wiele osób z kwalifikacjami odpowiadającymi profilom gospodarczym powiatu (obsługa ruchu turystycznego, gastronomia). • Duże zasoby taniej kadry wytwórczej. • Wolne, atrakcyjne tereny pod zabudowę i usługi okołoturystyczne na terenie powiatu. • Duży potencjał rzemiosła na terenie powiatu. • Bogactwo walorów przyrodniczo-geograficznych powiatu: <ul style="list-style-type: none"> - przyrodnicze i krajoznawcze (ostoje ptactwa i ryb, bogata flora, interesujące krajobrazy i punkty widokowe), - zasoby leśne. • Bogate tradycje lokalne, kultywowane przez mieszkańców powiatu - duża liczba organizacji, instytucji i ośrodków kulturotwórczych: chóry, zespoły regionalne, orkiestry, animatorzy kultury, baza kulturalna. • Tereny atrakcyjne ekologicznie - baza dla produkcji zdrowej i ekologicznej dla rozwoju agroturystyki. 	<ul style="list-style-type: none"> • Niedostatek kapitału lokalnego i utrudniony dostęp miejscowych przedsiębiorców do kapitału zewnętrznego. • Niedostateczne wykorzystanie miejscowych walorów i zasobów. • Utrudniony dostęp małej i średniej przedsiębiorczości do rynków zbytu. • Ucieczka młodej, wykształconej kadry do większych ośrodków gospodarczych. • Zmniejszenie się liczby osób w wieku produkcyjnym • Nieprawidłowa struktura lokalnych usług - zbyt duża dominacja handlu. • Brak wdrażanych planów rozwojowych planów zagospodarowania przestrzennego w wielu jednostkach samorządowych powiatu. • Ogromne różnice proporcjonalne w lokalizacji bazy turystycznej i infrastruktury technicznej na terenie powiatu. • Brak koordynacji w działaniach promocyjnych poszczególnych gmin i powiatu. • Niewykorzystane walory agroturystyczne i ekologiczne wsi brak na terenie powiatu organizacji koordynującej. • Tradycje i doświadczenie rolnicze ludności wiejskiej. • Nierównomiernie rozłożona sieć gospodarstw agroturystycznych na terenie powiatu. • Niska siła nabywcza społeczności lokalnej. • Brak oznakowań i opisów niektórych szlaków turystycznych, brak wytyczonych szlaków

<ul style="list-style-type: none"> • Wysoki poziom nauczania - dobra kadra nauczycielska, liczne osiągnięcia. • Dobra sieć szkół średnich; kierunki kształcenia odpowiadające zapotrzebowaniu oraz różnorodność profilów nauczania. • Dostępność usług medycznych, także specjalistycznych. • Wysoki poziom kadry medycznej. • Instytucjonalna i materialna baza usług z zakresu polityki społecznej - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, gminne i miejskie ośrodki pomocy społecznej, domy pomocy społecznej, rodziny zastępcze, wielofunkcyjne placówki opiekuńczo – wychowawcze. • Doświadczenie w aplikowaniu i prawidłowym rozliczaniu dotacji z funduszy Unii Europejskiej i innych środków pomocowych. • Istnieją opracowane branżowe dokumenty strategiczne istotne dla rozwoju powiatu. 	<p>wodnych.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Niski stopień estetyki wsi. • Ukryte bezrobocie na wsi, zwłaszcza w małych gospodarstwach.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Przystąpienie Polski do struktur Unii Europejskiej - łatwiejszy dostęp do zagranicznych kapitałów oraz miejsc pracy tworzonych w krajach unijnych, nowe rynki zbytu, nowe technologie • Możliwość pozyskiwania zagranicznych i krajowych funduszy pomocowych na rozwój społeczno-gospodarczy powiatu - fundusze strukturalne Unii Europejskiej (w szczególności RPO WP, POIG, PO KL na lata 2007-2013), Banku Światowego, tzw. Fundusze Norweskie, fundusze agencji rządowych, itd. • Aktywna polityka rządu, sprzyjająca rozwojowi sektora Małych i Średnich Przedsiębiorstw, • Moda (w Polsce i Europie) na nowe formy turystyki nordick walking, hippika, żeglarstwo, wędkarstwo, agroturystyka • Rozwój współpracy z powiatem partnerskim Oldenburg i rejonem sołecznickim. 	<ul style="list-style-type: none"> • Sezonowość w turystyce, kaprysy pogody • Zły system finansowania działań powiatu - niewielki udział dochodów własnych w budżecie powiatu, uzależnienie od pieniędzy centralnych - niedofinansowanie wielu działów: oświaty, służby zdrowia, opieki społecznej, etc. • Likwidacja powiatowych funduszy: Zasobu Geodezyjno - Kartograficznego, Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej • Odpływ ludzi w wieku produkcyjnym do szybciej rozwijających się i atrakcyjniejszych regionów polskich i unijnych • Nadmierne obciążenia finansowe firm, duże koszty pracy - podatki, ZUS; Częste zmiany przepisów prawnych i ich niejednoznaczna interpretacja • Kadencyjność władz, zarówno rządowych, jak i samorządowych • Skomplikowane procedury i wysokie wymagania instytucji pomocowych udzielających wsparcia finansowego.

Przeprowadzona analiza SWOT dała możliwość poznania powiatu i pozwala dodatkowo przybliżyć i określić najważniejsze jego problemy.

Analiza SWOT, dokonana na potrzeby aktualizacji Strategii Rozwoju Powiatu Nowomiejskiego wykazała, iż na badanym obszarze przeważają mocne strony. Do najważniejszych z nich zaliczyć należy atrakcyjne położenie geograficzne, zasoby przyrodnicze oraz pozytywną tendencję w zmianie ilości mieszkańców.

Mocnymi stronami które mogą mieć pozytywny wydźwięk zarówno w teraźniejszości jak i przyszłości są elementy związane z rozwojem edukacji, jednej z najważniejszych dziedzin życia społecznego.

Jako główne problemy z jakimi boryka się powiat wskazać należy wysoki procent bezrobocia (zwłaszcza na obszarach wiejskich), zły stan infrastruktury technicznej (głównie – drogi) oraz estetyka powiatu i ochrona środowiska naturalnego.

W obszarze szans zmianie uległy fundusze z jakich powiat mógłby skorzystać chcąc wpłynąć na rozwój społeczno - gospodarczy regionu. Po stronie zagrożeń natomiast dostrzeżono kilka trudności przed jakimi stoją władze samorządowe. Oprócz tych, które istniały od dawna, np. częsta zmiana przepisów prawnych czy też kadencyjność władz, doszło zagrożenie odpływu ludzi w wieku produkcyjnym do szybciej rozwijających się regionów. Jednak dobrze wypracowany system szybkiego dostrzegania i wykorzystywania szans pojawiających się w otoczeniu, a także reagowania na istniejące zagrożenia, może przyczynić się do powstawania nowych mocnych stron powiatu, tak aby w przyszłość region ten stał się obszarem konkurencyjnym.

III. CEL STRATEGICZNY, PRIORYTETY, CELE I ZADANIA.

Celem strategicznym działań rozwojowych określonych w Strategii Rozwoju Powiatu Nowomiejskiego jest:

„PODNIESIENIE JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW POPRZEZ TWORZENIE I MODERNIZACJĘ INFRASTRUKTURY DROGOWEJ, OŚWIATOWEJ I MEDYCZNEJ”

Strategia jest dokumentem otwartym i można go modyfikować w zależności od potrzeb i zmieniających się warunków.

Stworzenie warunków do modernizacji infrastruktury jest najlepszym sposobem eliminacji większości problemów społecznych. Na szczeblu lokalnym oznacza możliwość zaspokojenia większej liczby potrzeb oraz gwarantuje „życie na wyższym poziomie”.

Opis realizacji zadań w Strategii podzielono na priorytety zgodne z podstawowymi działaniami określonymi w katalogu działań zawartych w art. 2 ustawy z dnia 6 grudnia 2006r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju tj. Dz. U. z 2009 Nr 84, poz. 712 ze zm.

Cel strategiczny zamierza się osiągnąć poprzez realizację następujących priorytetów:

- Priorytet 1 Ochrona środowiska.
- Priorytet 2 Ochrona zdrowia.
- Priorytet 3 Promocja zatrudnienia, w tym przeciwdziałanie bezrobociu, łagodzenie skutków bezrobocia i aktywizacja zawodowa bezrobotnych.
- Priorytet 4 Rozwój kultury fizycznej, sportu i turystyki.
- Priorytet 5 Rozwój obszarów wiejskich.
- Priorytet 6 Rozwój zachowań prospołecznych wspólnot lokalnych oraz budowa i umacnianie struktur społeczeństwa obywatelskiego.
- Priorytet 7 Rozwój zasobów ludzkich, w tym podnoszenie poziomu wykształcenia społeczeństwa, kwalifikacji obywateli, jak również zapobiegania wykluczeniu społecznemu oraz łagodzeniu jego negatywnych skutków.
- Priorytet 8 Tworzenie i modernizacja infrastruktury społecznej i technicznej.
- Priorytet 9 Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości.
- Priorytet 10 Wspieranie i unowocześnienie instytucji samorządowych.

Planowanie zadaniowe dokonane zostało na lata 2007 – 2013, co jest zgodne z okresem planowania Unii Europejskiej. Ułatwia to i zarazem pozwala na przedstawienie koncepcji finansowania przyjętych zadań.

Struktura każdego z opisanych działań zawiera osiem zasadniczych elementów:

- § nazwę działania,
- § cel działania – przedstawia, co ma być rezultatem danego działania,
- § uzasadnienie działania,
- § zgodność działań z dokumentami strategicznymi niższego i wyższego rzędu,
- § uczestnicy działania – za uczestników działania przyjęto organizacje oraz instytucje, które będą realizować dane działania,
- § potencjalne źródło finansowania,
- § nazwę zadania,
- § wskaźniki określające stan realizacji zadania.